

in samenwerking met
Kerkinactie
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht
(030) 880 18 89 / icb@kerkinactie.nl

december 2006

Het inloopwerk wordt mede gedragen en ondersteund vanuit de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland en de Protestantse Kerk in Nederland

■ Geachte lezer ...

Ik zit wat na te denken over de manier waarop ik deze Nieuwsbrief over *Kerstmis* ga beginnen. Buiten is de temperatuur bijna twintig graden. En dat in december ... In de zon kan ik achter in de tuin zitten. Maar als je het goed beschouwt, zijn er natuurlijk heel veel mensen die nooit een witte Kerst meemaken en altijd in deze temperatuur (of nog warmer) Kerstmis vieren. Eigenlijk heeft een bepaald kerstgevoel helemaal niets van doen met welke temperatuur dan ook.

De *verkiezingen* hebben het beeld opgeleverd van een verdeeld Nederland, maar het zal socialer en menselijker moeten worden. Laten we het hopen. Want zonder je meteen tot een bepaalde politieke kleur te bepalen, het mag allemaal toch wel een beetje menselijker? En een beetje socialer? Het onderzoek dat door Kerkinactie van de Protestantse Kerk in Nederland gedaan is, leverde gegevens op die er niet om liegen. En die ook aangeven dat het anders moet. (Als u het rapport met de cijfers over armoede wilt ontvangen, geef dan even een seintje aan ons bureau in Utrecht. Dan zorgen wij ervoor dat u het ontvangt.) Het zou toch geweldig zijn als er echte aandacht is voor de mensen die wij in ons inloophuis welkom heten, aan wie wij onze zorg besteden en aan wie wij een luisterend oor bieden.

Als landelijk platform van inloophuizen hebben wij een *visienota* gemaakt. We heb-

ben daar een aardig poosje over gedaan, maar nu hebben we een product dat we graag meesturen met deze Nieuwsbrief. We zouden het zeer op prijs stellen als we er veel reacties op zouden krijgen. Wij willen namelijk heel graag dat het een visienota wordt waar de inloophuizen in Nederland zich in herkennen en waar we met z'n allen voor staan. Lees dus dat verhaal. Bespreek het in het bestuur, in de vrijwilligersgroep en – waarom ook niet? – met de inlopers. We hebben de visienota de titel 'Alle aardbeien voor de veiling' meegegeven. U begrijpt het al? Wanneer de aardbeien van het land komen, wordt er geselecteerd. De wat mindere worden eruit gehaald. De

Lees verder op bladzijde 2

Verder in deze nieuwsbrief ...

■ Meer dan een kopje koffie	2
■ Samenwerking landelijke netwerken . .	2
■ Inlopers met psychiatrische handicap .	2
■ Vrijwilligersweekend 'Heeft het zin?' . .	3
■ Knooppunt 15 jaar present in de wijk .	3
■ Coördinatorenendag over vrijwilligers . .	3
■ De achterban	4
■ Uit de huizen	5
■ Agenda	5

De **ICB-nieuwsbrief** wordt samengesteld door een redactie, bestaande uit *Mieke Jongbloed*, *Cas Mak* en *Wim van Til*.

mooie gaan naar de veiling. Maar als het om mensen gaat, als het om inlopers gaat, als het om onszelf gaat, telt iedere mens en kan, wat ons betreft, elke aardbei naar de veiling. Niemand hoeft ertussenuit gehaald te worden omdat hij of zij minder zou zijn, omdat er een vlekje aan zit. Aan wie zit eigenlijk geen vlekje? We horen graag wat u ervan vindt.

Gaat het met Kerstmis in feite ook niet daarom? Is de boodschap van het Kind niet dat iedereen er mag zijn? Wij wensen u fijne feestdagen, een gezegend kerstfeest en een zalig nieuwjaar.

Redactie

■ Meer dan een kopje koffie ■

Het koffieproject is nu enkele maanden aan de gang, en verscheidene huizen hebben de koffie besteld en nu ook heel goed geproefd. Tot zeer grote tevredenheid, zoals we mogen horen. Fijn dat dit zo is.

Hebt u er al over gesproken in uw huis om deze koffie ook te gaan bestellen? Was het eerst zo dat er pas besteld kon worden bij een afname van achttien kilo, inmiddels is het ook mogelijk zes kilo als minimum af te nemen.

Hebt u er belangstelling voor? Voor de prijs hoeft u het niet te laten. Eén euro per 250 gram koffie oftewel vier euro per kilo. Waar vindt je dat? Bij het ICB dus. U betaalt aan de leverancier een bedrag van € 9,08, en van ons als landelijk netwerk krijgt u vervolgens een subsidie van € 5,00 op de rekening van uw inloophuis.

Mooi, niet waar?! Eerlijke, zuivere en heerlijke koffie van de Derde Wereld hier kunnen schenken voor een Aldi- of Lidl-prijsje. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot wim.van.til@hetnet.nl.

■ Samenwerking landelijke netwerken

We hebben het er al vaker over gehad, maar het gaat er nu echt op lijken. De besturen van het netwerk Urban Mission (kerk- en

buurtwerk), het landelijk oecumenisch overleg van drugs- en straatpastores (LOND) en wij als Inloop Centra Beraad zijn in de gesprekken zo ver gevorderd dat zij in januari een gesprek met elkaar hebben waarin ze de grote lijnen van de samenwerking gaan bespreken en tegen elkaar gaan zeggen dat het nu of nooit is en dat ze samen naar de notaris willen om één vereniging te gaan vormen.

Of er dan veel gaat veranderen voor u als inloophuis? Niet echt. De service en dienstverlening die wij nu bieden, blijven we ook in de nieuwe organisatie bieden. Alleen is het belangrijk de winst van het samenwerken te gaan benutten: geen dubbel werk, nog meer samenwerken dan we al deden. En daar waar apart belangrijker is dan samen, doen we dat natuurlijk ook. We willen onze dienstverlening aan de inloophuizen graag op maat leveren.

Wel willen we jullie als huizen vanaf 2007 gaan vragen jaarlijks een kleine bijdrage te geven voor de producten en diensten die wij als landelijke netwerken leveren. Daarop komen we begin 2007 in een brief aan de besturen terug, en dan leggen we een en ander goed uit.

Laat nu al duidelijk zijn: het ICB is van iedereen, en wil er ook in de toekomst voor ieder huis zijn en blijven.

■ Inlopers met psychische handicaps

Het is alweer een tijd geleden dat Wim van Til bij een twintigtal inloophuizen en kerken buurtwerkplekken en projecten voor straat- en drugspastoraat langs ging met een uitgebreide vragenlijst.

Kernvraag daarbij was: is het aantal mensen met een psychiatrische handicap die komen inlopen, de laatste jaren toegenomen? Over wie hebben we het dan? Hebben jullie een speciaal aanbod voor hen, en zijn er specifieke regels als het om hen gaat? Wat is jullie identiteit? Wat doe je aan zingeving? Allemaal vragen over de bedoelingen, de structuur waarin het werk plaatsvindt, de wijze waarop de vrijwilligers ingezet worden, of er contacten zijn met de kerken, met de overheid, met de GGZ ... te veel om op te noemen.

We gaan daar een bijeenkomst aan wijden. Noteer de datum alstublieft: *1 februari 2007*. Een uitnodiging komt eraan. Het is zeer de moeite waard erbij aanwezig te zijn in het Landelijk Diensten Centrum van de PKN te Utrecht.

■ Vrijwilligersweekend : Heeft het zin?

Bij deze Nieuwsbrief vindt u een folder met informatie over het weekend voor vrijwilligers. Echt de moeite waard, zeggen de mensen die al eens eerder een weekend bijwoonden. Natuurlijk kan de prijs u afschrikken. Maar ... laat die niet de reden zijn om niet te gaan. Mocht u het niet kunnen opbrengen, dan passen we er een mouw aan en gaan wij als ICB op zoek naar een sponsor, een fonds dat wil subsidiëren.

Het plezierigst is het als er twee mensen uit één huis komen om samen een ervaring rijker te worden en samen de terugkoppeling naar het plaatselijke team te kunnen realiseren.

U bent van harte welkom. Wees er snel bij, want het aantal deelnemers is beperkt.

■ Knooppunt vijftien jaar present ■■■

Vijftien jaar inmiddels bestaat *Knooppunt* in de wijk Lunetten. Vijftien jaar lang stonden bijna het gehele jaar door de deuren zes dagen per week open. Twee uur per dag konden buurtbewoners terecht voor een kopje koffie met een luisterend oor, aangeboden door een van de vijftientwintig vrijwillige medewerkers. Er kwamen steeds tussen de tien en vijftientwintig gasten binnen. De eerste jaren minder. Maar dat is een gegeven in inloophuizenland. Dat zijn wel geen grote aantallen, maar doordat *Knooppunt* zo regelmatig geopend is, werd het een vast baken in het leven van een flinke groep mensenuit Lunetten, vooral van hen die aan de maatschappelijke zijlijn staan of meer dan anderen te kampen hebben met tegenslagen. De trouw waarmee de vrijwilligers dit werk doen, is bijzonder in deze tijd van vluchtigheid en vrijblijvendheid. Sommigen doen al vijftien jaar elke week dienst, zelfs in de va-

kantieperioden, wanneer het professionele welzijnswerk de deuren gesloten heeft. Het is gelukkig geen eenrichtingsverkeer: ze krijgen er ook veel voor terug. Want het is gezellig aan de stamtafel in *Knooppunt*. Mensen nemen elkaar meestal zoals ze zijn en leven met elkaar mee; medewerkers met gasten, maar ook andersom.

En doordat het project al zo lang bestaat, hebben we veel mensen al heel lang kunnen volgen met al hun ups en downs, zo schrijft Arjen de Groot, coördinator van dit inloophuis. Het komt dicht in de buurt van het streven naar wat 'presentiebenadering' is gaan heten. Trouw aanwezig zijn in het leven van mensen. Niet als hulpverleners, maar als medemensen. Vooral in kerkelijke kring, bij buurtpastoraat en inloopcentra is deze benadering populair, maar ook in het veel zakelijker welzijnswerk neemt de belangstelling toe, omdat men gaat beseffen dat persoonlijke aandacht er nu veelal bij inschiet.

Als je zo lang met mensen werkt en optrekt, krijg je onherroepelijk ook te maken met verhalen over ziekte, armoede, psychoses, overlijden en zelfs zelfmoordpogingen. Maar juist dan kun je als inloophuis iets betekenen voor mensen, soms simpelweg door mensen niet in de steek te laten en trouw te blijven, ook al weet je even ook geen oplossing. Alleen al het gegeven dat kerkmensen hier heel direct optrekken met een groep mensen die je in de kerk zelden tegenkomt, is heel bijzonder en heel waardevol. Hier in het inloophuis worden scheidsmuren doorbroken.

■ Coördinatorenendag over vrijwilligers

'Wanneer je een schip wilt bouwen, breng dan geen mensen bij elkaar om hout aan te slepen, werktekeningen te maken, te coördineren en plannen te maken, maar leer mensen te verlangen naar de zee.'

Met deze woorden opende *Hannie Luiten* van het Inloop Centra Beraad de jaarlijkse bijeenkomst van coördinatoren van inloophuizen. Het ging over vrijwilligers. En in de

uitnodiging stond: zonder vrijwilligers géén inloophuis, géén maatjesproject en géén kerk- en buurtwerk.

Het was druk, die donderdag 30 november in Utrecht. Tegen de veertig mensen waren gekomen om met elkaar te bespreken welke mensen eigenlijk gastheren en gastvrouwen zijn, wat al deze vrijwilligers beweegt te doen wat ze doen en of er misschien verschuivingen zijn waar te nemen.

Henk Meeuws, werkzaam bij het landelijk bureau voor maatschappelijk activeringswerk, had er studie van gemaakt. Bij het ICB is vast nog wel een exemplaar te krijgen van de door hem geschreven brochure *Meer dan nut en fun*. 'De wereld verandert', zei hij. 'Dus ook de vrijwilliger. Meer dan vroeger wordt vrijwillige inzet bepaald door de vraag of mensen zelf er 'zin' in hebben, door wat zij persoonlijk nuttig vinden of leuk om te doen. Veel minder wordt het bepaald door van oudsher bestaande zingevings- en betekenskaders. Willen vrijwilligersorganisaties, dus ook inloophuizen, op deze trend inspelen, dan moet het werk gemoderniseerd worden.'

Verscheidene coördinatoren merkten op dat inloophuizen het vanouds van kerkelijke vrijwilligers moeten hebben. Maar de kerken vergrijzen en hun ledentallen lopen terug. Dus het aanbod van die kant wordt beperkter. Actief werven van vrijwilligers is nodig, want de behoefte aan ons werk groeit nog steeds. Steeds vaker komen we vrijwilligers tegen met weinig of geen kerkelijke binding. Daarnaast valt een verschuiving in motivatie waar te nemen: grofweg van plichtsbesef naar persoonlijke interesse, vaak niet zonder eigenbelang. Er meldt zich een nieuw type vrijwilliger: de kort-verband-vrijwilliger, shoppend, zappend, meer calculerend en veel vaker niet ideologisch georiënteerd. Vrijwilligers zijn tegenwoordig minder bereid zich gedurende langere tijd te verbinden aan een bepaald project.

Met het verhaal van het schip kwamen we aan het einde van de coördinatoren-dag terug bij het begin. Want om een schip te bouwen moeten er allerlei nuttige en noodzakelijke dingen gedaan worden. Er kan van alles in genoten worden, maar het belangrijkste is dat mensen zich er met hart en ziel in kun-

nen vinden. Daarom is dat verlangen zo belangrijk: om te beseffen waar het eigenlijk om gaat. Dat verlangen moet gewekt, gericht en gevoed worden. En wie zouden mensen beter in beweging kunnen zetten dan mensen die zelf bewogen zijn?

■ De achterban

Veel inloophuizen hebben een achterban, vaak met wortels in de kerk. Veel inloophuizen zijn door diaconieën, caritasgroepen en/of missionaire werkgroepen opgezet. Het behoort vanouds tot de missionaire en diaconale taken van een christelijke gemeente oog en aandacht te hebben voor degenen die aan of over de rand van de samenleving zijn geschoven.

Het is een oecumenische beweging. Plaatselijke inloophuizen zijn vaak begonnen met de steun van alle plaatselijke kerken. Soms is die kerkelijke achterban intensief betrokken bij het wel en wee van het werk, soms raken kerken op afstand en worden ze vooral degenen die het werk financieel ondersteunen. Soms raken ze op afstand omdat ze geen voeling kunnen blijven houden met de ontwikkelingen van het werk.

Waarom zijn echter een goede achterban en een sterk draagvlak zo belangrijk?

– De achterban draagt dit werk door er *aandacht* voor te vragen in de samenleving. Zij onderhoudt dan contacten met de overheid en/of semi-overheidsinstellingen die voor dit werk nuttig kunnen zijn. De achterban is in veel situaties ook in staat en bereid de samenleving te laten zien dat dit werk voor een belangrijk deel nodig is vanwege het falen van die samenleving en de daarin opererende instellingen.

– De achterban levert een grote financiële bijdrage in de *kosten* van het werk. Slechts een klein aantal huizen krijgt subsidie van de overheid, en dan ook nog eens voor slechts een beperkt deel. Naast particuliere fondsen zijn het dan ook vooral kerken die dit werk financieel mogelijk maken.

– De achterban levert vaak een groot aantal

vrijwilligers voor het werk. Als de kerken het werk belangrijk vinden, is het makkelijker kerkelijke vrijwilligers te werven.

– De achterban is belangrijk om de *wisselwerking* tussen alle betrokkenen te bevorderen. De kwaliteit van een kerkelijke gemeente wordt bevorderd door haar betrokkenheid bij inloophuiswerk. Gastvrouwen en gastmannen krijgen veel terug in hun werk en dat heeft invloed op het leven in de thuis-situatie, of dat nu een gezin, een buurt of een kerkelijke gemeente of parochie is.

*Uit de Visienota van het ICB,
september 2006*

■ Uit de huizen

Het kerk- en buurtwerk in **Amsterdam-Noord** maakt in de inleiding van zijn jaarverslag melding van een uitspraak van burgemeester Job Cohen. Hij zei dat het niet voor iedereen meevalt erbij te horen en mee te doen. Armoede en sociale uitsluiting bestaan nog steeds, zei hij in zijn nieuwjaarstoespraak. Veel Amsterdammers knopen maar net de eindjes aan elkaar, of eigenlijk net niet. Het centrale probleem, aldus de burgervader, is dat mensen door vele plagen tegelijk worden getroffen: slechte huisvesting, slechte gezondheid, psychische problemen en slechte toegang tot voorzieningen gaan vaak samen. Daarbij nemen de problemen toe naarmate de armoede langer duurt. Met alle consequenties van dien: minder kansen op een goede opleiding en minder kansen op een goede baan. Bij deze problemen zijn oorzaak en gevolg na verloop van tijd niet meer te onderscheiden. Wat rest, is een neerwaartse spiraal. Het kerk- en buurtwerk probeert in deze situatie mensen het gevoel te geven dat ze erbij horen en ertoe doen, zodat ze kunnen meedoen.

Het Open Venster in Alphen aan den Rijn geeft regelmatig een nieuwsbrief uit. Daarin wordt verteld dat de meeste vaste bezoekers de overgang naar een nieuw pand hebben meegemaakt en net als

voorheen hun plekje hebben gevonden. Mensen komen niet alleen voor de gezelligheid en een kopje koffie. Ze weten ook dat ze terecht kunnen met hun vragen over huisvesting, financiën, postadres, somatische zorg, persoonlijke hygiëne en dergelijke. In de laatste maanden heeft men geconstateerd dat juist het aantal hulpvragen in die richting is toegenomen. De vragen worden meestal doorgespeeld naar de coördinator en naar een medewerker van de ver-slavingszorg die regelmatig aanwezig is tijdens de openingstijden.

In een kleine column wordt iets verteld over de waardering voor de maaltijden die er worden georganiseerd. Er wordt wel eens gemopperd door de eetgasten, maar soms tonen zij op een bijzondere manier hun blijdschap over de maaltijdvoorziening. Zo kreeg een maaltijdmedewerkster bij het verlaten van het pand van een eetgast te horen dat 'Hij daarboven' echt wel gezien had welke goede werken er door de medewerkers verricht worden. Dat geeft dan toch even een warm gevoel.

■ Agenda

1 februari 2007

Utrecht

Bijeenkomst over de uitkomsten van het onderzoek naar inloop van mensen met psychiatrische handicaps

2-3 februari 2007

Amersfoort

Vrijwilligersweekend: 'Heeft het zin?'

16 april 2007

Zuid-Holland

Regionale bijeenkomst

5 juni 2007

Bergen op Zoom

Regionale bijeenkomst voor West-Brabant